

Fonts i recursos en biblioteconomia i documentació

Josefa Gallego Lorenzo
Manela Juncà Campdepadrós

PID_00143767

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-Compartir igual (BY-SA) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu modificar l'obra, reproduir-la, distribuir-la o comunicar-la públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), i sempre que l'obra derivada quedi subjecta a la mateixa llicència que el material original. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/es/legalcode.ca>

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Fonts documentals	7
1.1. Publicacions periòdiques	7
1.2. Dipòsits oberts / repositoris	9
1.2.1. Repositoris	9
1.2.2. Recol·lectors	10
1.2.3. Bases de dades	11
1.3. Índexs d'impacte	12
1.4. Obres de referència	13
1.4.1. Diccionaris	13
1.4.2. Enciclopèdies	13
1.4.3. Anuaris	14
1.4.4. Directoris	14
1.4.5. Manuals	14
1.4.6. Programes d'aprenentatge	15
1.4.7. Estadístiques	16
1.4.8. Guies temàtiques	16
1.4.9. Tesauros	16
1.5. Cercadors i portals	16
2. Fonts institucionals	18
2.1. Arxius	18
2.2. Biblioteques	18
2.3. Centres de documentació	18
2.4. Universitats	18
2.4.1. Estudis de Biblioteconomia i Documentació	19
2.5. Associacions professionals	19
2.5.1. Associacions	19
2.5.2. Congressos	20
2.5.3. Formació contínua	21
3. Recursos col·laboratius en biblioteconomia i documentació.	22
3.1. Llistes de correu	22
3.2. Blogs	24
3.2.1. Blogs d'interès per a bibliotecaris	25
3.3. Wikis	25
3.4. Marcadors socials	26
3.5. Sindicació de continguts	26

3.6. Compartir objectes digitals	26
3.7. Xarxes socials	28
3.8. Promoció de notícies	28
3.9. Treball en grup	29
Activitats	31
Bibliografia	32

Introducció

Aquest mòdul pretén donar a conèixer les fonts i recursos bàsics que el professional de la informació ha de conèixer per a formar-se acadèmicament i exercir la seva feina en qualsevol empresa o institució.

L'estructura d'aquest mòdul s'organitza en tres grans àrees: la primera dedicada a les fonts documentals, la segona dedicada a les fonts institucionals i la tercera i última dedicada als recursos col·laboratius, seguint l'esquema general d'aquest material universitari.

En els tres casos es proporciona una selecció de recursos especialitzats en biblioteconomia i documentació.

L'objectiu és facilitar a l'estudiant un accés sistemàtic i ordenat de fonts i recursos aptes per a la seva formació al llarg dels seus estudis, no sols en aquesta assignatura.

Les fonts documentals, institucionals i col·laboratives utilitzades en biblioteconomia i documentació són, en alguns casos, fonts multidisciplinàries que hem vist en mòduls anteriors.

TESEO conté tesis de totes les matèries, incloses les de BiD.

Per això, no les tornarem a esmentar en aquest mòdul encara que el seu ús i coneixement estiguin plenament justificats. Al seu lloc recopilarem les fonts en BiD que han anat apareixent al llarg d'aquest material i incidirem especialment en les fonts especialitzades que considerem imprescindibles.

En l'apartat dedicat als recursos col·laboratius presentem nou fonts diferents: llistes de correu, blogs, wikis, marcadors socials, RSS, objectes digitals compartits, xarxes socials, promoció de notícies i treballs en grup. Trobarem programes, plataformes i recursos pròpiament dits. En alguns casos, veurem fonts i, en paral·lel, el programa per a construir-les (els blogs, els wikis, les xarxes socials, els marcadors socials, etc.), i ens adonarem que no és necessari disposar d'un pressupost elevat per a treballar en un entorn 2.0, ja que la tecnologia actual és potent i molt amigable d'usar; i gairebé sempre gratuïta.

Objectius

Els materials didàctics associats a aquest mòdul permetran a l'estudiant assolir els objectius següents:

- 1.** Familiaritzar-se amb les fonts documentals, institucionals i col·laboratives disponibles a Internet de l'àmbit de la biblioteconomia i la documentació.
- 2.** Aplicar la sistematització de les fonts i recursos estudiats al llarg del curs al camp concret de la BiD.
- 3.** Conèixer i visitar les fonts documentals especialitzades en la nostra professió.
- 4.** Familiaritzar-se amb els diferents formats i tipologies en què es presenta la informació especialitzada.
- 5.** Adquirir habilitats en les tècniques de recerca i recuperació de la informació especialitzada.
- 6.** Aproximar-se a les fonts creades per la col·laboració de diversos usuaris ja siguin externs a l'entorn de biblioteconomia i documentació, ja siguin professionals d'aquest àmbit.
- 7.** Presentar el funcionament bàsic dels recursos col·laboratius: creació, participació, consulta.
- 8.** Identificar possibles usos dels recursos col·laboratius en biblioteconomia i documentació.

1. Fonts documentals

Les publicacions periòdiques en format digital van néixer com a simples còpies de la versió impresa. Actualment en aquest format podem trobar publicacions periòdiques de contingut molt divers, revistes acadèmiques, revistes de divulgació, diaris de notícies (diaris), butlletins informatius, butlletins oficials. La consulta o compra d'aquest tipus de documents digitals es pot fer a partir d'editors, agregadors, distribuïdors i serveis gratuïts (*open archives*).

1.1. Publicacions periòdiques

Les revistes científiques electròniques han experimentat nombroses transformacions des que es van començar a difondre el 1995 alhora que s'han anat consolidant.

A continuació, es presenta una selecció de les principals revistes en biblioteconomia i documentació tant nacionals com internacionals, imprescindibles per a conèixer l'àmbit professional de les biblioteques, els centres d'informació, la gestió de la informació. Tant docents com investigadors per a publicar els seus treballs en aquestes revistes, en la major part dels casos, s'han de sotmetre a l'escrutini i avaluació dels corresponents comitès científics.

Entre els criteris de selecció aplicats per a recollir aquestes revistes assenyalem: la seva especialització en el camp de la biblioteconomia i la documentació; accessibilitat a través de la xarxa d'Internet; ser incloses amb índex d'impacte en el JCR Social Sciences de l'ISI, sota la matèria *Library Science & Information Science*, o la revisió dels articles per iguals o per comitès científics anònims.

Algunes revistes es distribueixen en *open access* per Internet, o bé perquè l'edició la paga una institució o bé els mateixos autors.

1) Nacionals

- ***Anales de Documentación***. Revista de biblioteconomia i documentació. Múrcia: Universitat de Múrcia (1998-). Periodicitat anual. Revista anual editada pel Departament d'Informació i Documentació i la Facultat de Ciències de la Documentació de la Universitat de Múrcia. La revista té dues edicions complementàries: una impresa i una altra electrònica.
- ***Textos Universitaris de Biblioteconomia i Documentació (BiD)***. Facultat de Biblioteconomia i Documentació. Barcelona (1998-). Revista semestral.

- ***Boletín de la Asociación Andaluza de Bibliotecarios***. Màlaga: Associació Andaluza de Bibliotecaris (1984-). Trimestral. Versió electrònica en HTML.
- ***Boletín de la Anabad***. Madrid: Associació Nacional d'Arxivers, Bibliotecaris, Museòlegs i Documentalistes (1977-). Revista trimestral. És l'òrgan d'expressió i el mitjà de formació professional permanent per a tots els seus associats, al servei de tots els arxivers, bibliotecaris, conservadors de museus i documentalistes d'Espanya.
- ***Cuadernos de Documentación Multimedia. Trabajos internos de l'Àrea de Documentació*** (Dpt. Periodisme III). [Madrid]: Dpt. de Biblioteconomia i Documentació, Servei de Documentació Multimèdia; Facultat de Ciències de la Informació, Universitat Complutense de Madrid (1993-). Anual, amb irregularitats.
- ***Documentación de las ciencias de la información***. Madrid: Servei de Publicacions, Universitat Complutense de Madrid (1976-). Anual. Recull treballs tècnics sobre ciències de la informació, aplicades al domini de la comunicació social i les seves especialitats: periodisme, televisió, ràdio, cinema, publicitat i relacions públiques.
- ***Educación y Biblioteca***. Madrid: Tilde; Associació Educació i Biblioteca. Bimestral. Entre els seus continguts destaca l'educació, les biblioteques i les biblioteques escolars.
- ***Hipertext.net. Biblioteconomia i documentació aplicades a la gestió i representació del coneixement en la World Wide Web***. [Barcelona]: Secció Científica de Ciències de la Documentació, Departament de Ciències Polítiques i Socials, Universitat Pompeu Fabra, DL 2002. Anual. Publicació periòdica que recull articles relacionats amb el màster en línia de Documentació digital de la Universitat Pompeu Fabra.
- ***Item: Revista de biblioteconomia i documentació***. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (1987-). Semestral. Recull les experiències i treballs de recerca relacionats amb els serveis d'informació i documentació.
- ***El Profesional de la Información***. Barcelona: EPI SCP (1992-). Bimestral. A partir de 1998 els articles són revisats per un comitè científic. És l'única revista espanyola de Biblioteconomia i Documentació que té factor d'impacte del JCR.
- ***Revista Española de Documentación Científica***. Madrid: IEDCYT (antic CINDOC) (1997-). Trimestral.

- **Revista General de Información y Documentación.** Madrid: Universitat Complutense de Madrid (1992-). Semestral.

2) Internacionals

- **DOAJ. Directory of open access journals.** Directori de revistes en accés obert mantingut per la Universitat de Lund. Actualment conté unes 4.250 revistes.
- **Aslib Proceedings.** Londres: Emerald Group Publishing Limited (1949-). Mensual.
- **Ariadne.** Revista dedicada als professionals de la informació a arxius, biblioteques i museus.
- **Bulletin de Bibliothèques de France.** París: École Nationale Supérieure des Sciences de l'Information et des Bibliothèques (1956-). Trimestral.
- **College & Research Libraries.** Chicago: American Library Association (1939-). D-LibMagazine.
- **Information Research an International Electronic Journal**
- **The Journal of Academic Librarianship.** Ann Arbor: Mountainside (1975-). Bimestral.
- **Journal of Information Technology.** Londres: Kogan Page (1986-). Trimestral.
- **Journal of Documentation.** Londres: ASLIB (1945-). Bimestral
- **MIS Quaterly**
- **Library & Information Science Research.** Norwood: Ablex Publishing, 1983. Trimestral.
- **Scientometrics.** Amsterdam: Elsevier Scientific Pub. Co (1978-).

1.2. Dipòsits oberts / repositoris

1.2.1. Repositoris

- **DOAR. Directory of open acces repositories.** Directori de repositoris. Projecte cooperatiu entre la Universitat de Nottingham i la de Lund a Suècia que tracta de compilar tots els arxius oberts, tant institucionals com temàtics, en l'àmbit internacional.

Els repositoris són arxius en què s'emmagatzemen recursos digitals per a la seva difusió científica en manera preprint o postprint. Els repositoris es poden classificar en temàtics i institucionals.

1) Temàtics

- **E-prints in Library and Information Science (E-LIS).** Arxiu obert (*open archive*) creat el 2003, de biblioteconomia i ciències de la informació que disposa, actualment, de més de 9.300 articles disponibles al seu arxiu. Elaborat per professionals té una orientació no comercial. El seu propòsit és

posar a disposició de la comunitat científica el text complet de documents mitjançant el dipòsit dut a terme pels mateixos autors, o per a aquelles revistes que vulguin donar més projecció als seus articles, als editors, per a la qual cosa utilitza el protocol OAI-PMH.

- **Digital Library of Information Science and Technology (DLIST).** Repositori o arxiu digital d'accés obert de documents científics a text complet sobre les ciències de la informació, inclosos arxius, biblioteques, sistemes d'informació, informàtica de museus i altres infraestructures crítiques de la informació.
- **Temaria. Revistes digitals de biblioteconomia i documentació.** El portal Temaria indexa els articles de revistes científiques espanyoles de biblioteconomia i documentació. Actualment conté uns 2.754 articles i la seva recerca es pot fer per mitjà del conjunt de metadades Dublin Core. Els articles indexats al portal estan escrits, majoritàriament, en castellà i en català, encara que també en anglès. L'accés per matèries es duu a terme mitjançant el tesaurus de biblioteconomia i documentació desenvolupat pel Cindoc (actualment IEDCYT).

2) Institucionals

- Tesis doctorals en xarxa (TDX)
- Archivo institucional E-prints de la Complutense

1.2.2. Recol·lectors

1) Recol·lectors nacionals

- **e-Ciencia. Cercador d'arxius oberts / Consorcio Madroño.** e-Ciencia és un projecte emmarcat al Programa de cooperació interbibliotecària entre la Comunitat de Madrid i el Consorcio Madroño, per a crear una plataforma digital d'accés lliure i oberta a la producció científica a la Comunitat de Madrid.
- **HISPANA. Directori i recol·lector de recursos digitals/ MCU.** Hispana és un recurs que permet l'accés a la informació digital produïda per tot tipus d'institucions espanyoles.
- **RECOLECTA. Recol·lector de ciència oberta.** Iniciativa conjunta de la Xarxa de biblioteques universitàries (REBIUN) i la Fundació Espanyola per a la Ciència i la Tecnologia (FECYT). L'objectiu principal és promoure la publicació en accés obert dels treballs de recerca que es desenvolupen en les diferents institucions acadèmiques espanyoles i facilitar-ne l'ús i visibilitat.

- **Recercat. Repositori cooperatiu de documents digitals de recerca de Catalunya**

2) Recol·lectors internacionals

- **OAster. Recol·lector de recursos acadèmics digitals.** Produït i mantingut per la Biblioteca de la Universitat de Michigan. OAster es defineix com un catàleg col·lectiu de recursos web que dona accés a més de 22.000.000 registres que defineixen homogèniament molts altres documents digitals que pertanyen a les col·leccions de 1.139 institucions de tot el món.

1.2.3. Bases de dades

1) Nacionals

- **Digitalia.** Base de dades d'articles de revistes i actes de congressos de la Facultat de Traducció i Documentació USAL. Proporciona els elements d'identificació de l'article, idioma, matèries i resum.
- **ISOC-Biblioteconomia i documentació.** Base de dades del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) que recull referències bibliogràfiques d'articles publicats en revistes i literatura grisa (tesis, informes, ponències) editades a Espanya des del 1983 sobre documentació científica, biblioteconomia i documentació.

2) Internacionals

- **Library Literature & Information Science.** Base de dades bibliogràfica que indexa articles de revistes, llibres, capítols d'obres col·lectives, actes de congressos i tesis sobre biblioteconomia i documentació. Des del 1998 recull, a més, el text complet en format HTML i pdf.
- **Library and Information Science Abstracts (LISA).** Base de dades bibliogràfica sobre ciències de la documentació produïda per CSA (Cambridge Scientific Abstracts). Recull articles de revista, actes de congressos, llibres, tesis, projectes de recerca, butlletins i materials d'associacions de biblioteques. Accés per subscripció.
- **Library, Information Science & Technology Abstracts (LISTA).** Base de dades bibliogràfica produïda per Ebsco Publishing que proporciona informació sobre biblioteconomia, classificació, catalogació, bibliometria, gestió de la informació i altres temes afins. Indexa més de 600 publicacions a més de llibres i informes de recerca. L'accés es fa per la plataforma Ebscohost i és gratuït.

- **Google Directory Library and Information Science**
- **Yahoo! Reference Libraries Professional Resources**

1.3. Índexs d'impacte

El **factor d'impacte** és un mesurament de la importància d'una publicació científica.

Cada any l'ISI (Institute for Scientific Information) calcula el valor d'aquest paràmetre per a aquelles publicacions a què dóna seguiment, les quals són publicades en un informe de citacions anomenat *Journal Citation Report*.

Al ja tradicional *Journal Citation Report* de l'ISI s'han anat sumant algunes altres alternatives bé en la manera de mesurar aquest impacte (índex de Hirsch, ScimagoJournal Rank), bé per a avaluar la qualitat de les revistes científiques (IN-RECS, IN-RECJ, RESH, IHCD...).

Algunes bases de dades que permeten localitzar el factor d'impacte són:

- **Journal Citation Report del'ISI.** Journal Citation Reports (JCR) és una base de dades que ofereix un ampli espectre d'aplicacions pràctiques per als professionals de la informació. Presenta dades estadístiques que permeten una manera sistemàtica i objectiva de determinar la importància relativa de revistes dins de les seves categories temàtiques. És el producte utilitzat per a conèixer el factor d'impacte d'una revista.
- **IN-RECS. Biblioteconomia.** In-Recs és una base de dades que recull l'impacte científic de les revistes de ciències socials des del 1996. Destaquem el grup de revistes de biblioteconomia l'impacte de les quals és visible des del 1996. Proporciona informació sobre el total de treballs, total de citacions, citacions nacionals i citacions internacionals. Per la seva posició destaquen al primer quartil les revistes *Cybermetric*, *El Profesional de la Informació*, *Revista Española de Documentación Científica* i *Anales de Documentación*.
- **Revistes espanyoles de ciències socials i humanes (RESH). Valoració integrada i índex de citacions.** Índex de citacions per a les revistes de biblioteconomia i documentació, elaborat sobre el conjunt de 208 revistes. Elaborat per CINDOC-CSIC el 2003.
- **Matriu d'informació per a l'avaluació de revistes (MIAR).** La base de dades MIAR pretén reunir amb una periodicitat anual informació clau per a

la identificació i l'avaluació de revistes. Aquesta base de dades recull 27.686 títols de 16 àmbits entre els quals hi ha la documentació.

- **SJR. SCImago Journal & Country Rank.** Portal desenvolupat pel grup SCImago amb indicadors científics de revistes i citacions, i també institucions i països. És un producte d'accés obert que competeix directament amb el JCR de Thompson-Reuters. Es basa en la base de dades Scopus, d'Elsevier, i té la característica que usa un algorisme com el PageRank de Google. És a dir, les citacions tenen més valor segons la posició de la revista que cita.

1.4. Obres de referència

1.4.1. Dictionaris

- **Diccionario de Organización y Representación del Conocimiento: Clasificación, Indización, Terminología.** Mario Barité.
- **Glossari de termes**
- **Diccionario Español-Inglés.** Recursos lingüístics per a professionals de les biblioteques i la documentació.
- **Online dictionary of library and information science (Odlis).** Joan Reitz.
- **The information professional's glossary.** Universitat d'Arizona.
- **Vocabulari de biblioteconomia: català, castellà.** Diccionari de la Universitat de Barcelona.
- **Webopedia**
- **Bibliotheks-Glossar.** Glossari alemany-anglès de termes de biblioteconomia.

Hi ha multitud de dictionaris específics per temes. Com, per exemple:

- **Glossari sobre termes del moviment d'accés obert**
- **Bookbinding and the Conservation of Books: A Dictionary of Descriptive Terminology**
- **Multilingual Glossary for Art Librarians.** Glossari de l'IFLA en diversos idiomes sobre biblioteques d'art.

1.4.2. Enciclopèdies

- **Encyclopedia of Library and Information Science (2a. ed.):** Enciclopèdia de subscripció però en la qual podem consultar resums dels articles originals. Més de 10.000 referències molt actualitzades sobre: intel·ligència competitiva, biblioteca digital, preservació de registres electrònics, ètica, programari, usuaris com a eix de la revolució informativa, etc.

1.4.3. Anuaris

- **Anuari de les biblioteques espanyoles 2009.** Estat de la qüestió de les biblioteques espanyoles. Editat per la Fundación Alonso Quijano, que publica també la revista *Mi Biblioteca*.
- **Anuari ThinkEPI 2009. Anàlisi de tendències en informació i documentació.** Tomàs Baiget (ed.); Javier Guallar (coord.). El Grup d'Anàlisi sobre Estratègia i Prospectiva de la Informació (ThinkEPI) és un projecte creat per Tomàs Baiget el maig de 2005 amb l'objectiu de contribuir a dinamitzar la comunitat de bibliotecaris, documentalistes i experts en informació. És format per professionals i acadèmics de la biblioteconomia i la documentació, amb experiència i prestigi reconegut, que amb certa periodicitat publiquen per mitjà de la llista de distribució de correu electrònic IweTel, del web del grup i d'altres mitjans de difusió, notes amb microestats de l'art, reflexions sobre temes professionals d'actualitat, perspectives ja consolidades davant de nous productes, opinions, observacions, etc.
- **Bibliodoc: Anuari de Biblioteconomia, Documentació i Informació** [Barcelona]: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya.

1.4.4. Directoris

- **EXIT. Directori d'experts en el tractament de la informació**

1.4.5. Manuals

Els manuals següents fan referència a fonts d'informació:

- **Amat, N.** (1994). *La documentación y sus tecnologías*. Madrid: Pirámide.
- **Carrizo Sainero, G.** (coord.) (2000). *Manual de Fuentes de Información*. Madrid: CEGAL.
- **Català, C.** (2000). *Introducción a las fuentes de información*. Barcelona: UOC.
- **Chaín Navarro, C.** (1995). *Introducción a la gestión y análisis de recursos de información en ciencia y tecnología*. Múrcia: Universitat de Múrcia.
- **Cordón García, J. A.; López Luca, J.; Vaquero Pulido, J. R.** (2001). *Manual de investigación bibliográfica y documental. Teoría y práctica*. Madrid: Pirámide.
- **García Santiago, L.** (1999). *Manual básico de literatura gris. El lado oscuro de la documentación*. Gijón: Trea.
- **Guinchat, C.; Menou, M.** (1992). *Introducción general a las ciencias y técnicas de la información y documentación* (2a. ed. corregida i augmentada per M. F. Blanquet). Madrid: CINDOC/Unesco.
- **López Yepes, José.** (coord.) (2002). *Manual de las Ciencias de la Documentación*. Madrid: Pirámide.

- **Malclès, L.-N.** (1950). *Les sources du travail bibliographique*. Ginebra: Librairie E. Droz.
- **Maldonado Martínez, A.; Rodríguez Yunta, I.** (coords.) (2006). *La información especializada en Internet: directorio de recursos de interés académico y profesional*. Madrid: CSIC.
- **Martín Vega, A.** (1995). *Fuentes de información general*. Gijón: Trea.
- **Orera Orera, L.** (ed.) (1998). *Manual de biblioteconomía*. Madrid: Síntesis.
- **PrévotEAU, M.-H.; Utard, J. C.** (1996). *Manuel de bibliographie générale*. Nov. Ed. París: Cercle de la Librairie.
- **Torres Ramírez, I.** (coord.) (1998). *Las fuentes de información. Estudios teórico-prácticos*. Madrid: Síntesis.

1.4.6. Programes d'aprenentatge

Hi ha guies i programes d'aprenentatge en molts processos tècnics de BiD, com, per exemple, en: anàlisi formal i de contingut, HTML, digitalització d'imatges o programes.

a) Anàlisi formal i de contingut

- **Cataloging Internet Resources: A Manual and Practical Guide** (2a. ed.). Nancy B. Olson.
- **Introducción a los metadatos: estándares y aplicación**. Elaborat per Eva Méndez (Universitat Carlos III) i José A. Senso (Universitat de Granada).
- **Manual sobre la classificació decimal universal** per Enric Mestre i Ribera.
- **Manual d'exemples de catalogació (MEC)** per Assumpció Estivill, Jesús Gascón, Concepció Miralpeix i Andreu Sulé.
- **The Dewey Decimal Classification: A Multimedia Tour (OCLC)**
- **Programa d'aprenentatge de la classificació decimal universal** per F. Burguillos.

b) HTML

- **Programa d'aprenentatge d'HTML** per Juan R. Pozo.

c) Digitalització d'imatges

- **Llevando la teoría a la práctica. Digitalización de imágenes**. Cornell University Library.

d) Programes

- **Biblioteca de la UOC**. Consultat la biblioteca de la UOC, disposem de moltes guies (també anomenades *programes d'aprenentatge*), elaborades per la mateixa biblioteca, que expliquen el funcionament d'algunes bases de dades i programes. Per exemple, Guia de Refworks.

- **Biblioteca de Sevilla.** Programes d'aprenentatge sobre diversos programes com RefWorks, bases de dades IEEE, ISI Web of knowledge, etc.

1.4.7. Estadístiques

1) Nacionals

- **Biblioteca de la Universitat de Barcelona.** Dades estadístiques d'ús, consulta, adquisicions, etc. de les biblioteques de la Universitat de Barcelona.
- **Estadístiques de les biblioteques del CSIC**
- **Estadístiques de biblioteques públiques espanyoles**
- **Estadístiques del Ministeri de Cultura sobre biblioteques espanyoles**
- **Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat). Biblioteques**
- **INEbase.** Estadística de biblioteques i lleure de l'INE
- **REBIUN.** Estadístiques de la Xarxa de biblioteques universitàries espanyoles
- **Xarxa de biblioteques de la Diputació de Barcelona**

2) Internacionals

- **WorldMap.** Projecte d'OCLC que permet comparar dades estadístiques sobre biblioteques a escala mundial. Molt visual i gràfic.

1.4.8. Guies temàtiques

- **Guia temàtica d'informació i documentació.** Universitat de Barcelona
- **Guia de la Universitat Pompeu Fabra**
- **Guia temàtica.** Universitat Carlos III
- **Recursos temàtics.** Universitat Complutense
- **Guies temàtiques.** Biblioteca Universitat de Lleó
- **Recursos web.** Universitat de la UOC
- **Universitat de Sevilla**
- **Universitat de Cantàbria**
- **Universitat de Granada**

1.4.9. Tesaurus

- **IEDCYT.** Tesaurus de biblioteconomia i documentació
- **Docutes.** Tesaurus de ciències de la documentació. Àrea de Biblioteconomia i Documentació. Universitat de Lleó

1.5. Cercadors i portals

1) Cercadors

Tots els cercadors són útils en BiD, especialment els cercadors especialitzats en temes acadèmics i en web invisible:

- **Scirus**
- **Google acadèmic**
- **Internet invisible**
- **Invisible Net**

2) Portals

- **Biblioteca Nacional d'Espanya**
- **Travesía**
- **RecBib** (recursos bibliotecaris). Ofereix informació, de manera constant i actual, de treballs, oposicions, cursos, esdeveniments, articles i notícies dins de l'àmbit de la biblioteconomia, la documentació i la informació, en general. A més, proporciona accés a una col·lecció de més de 2.000 enllaços a pàgines web dedicades a biblioteques, arxius i centres de documentació, i també a altres de temàtica relacionades.

2. Fonts institucionals

2.1. Arxius

- Arxius i centres estatals gestionats pel Ministeri de Cultura
- Arxivers de les universitats espanyoles
- Consell Internacional d'Arxius (CIA)
- Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental (CNATD), Generalitat de Catalunya

2.2. Biblioteques

1) Nacionals

- Biblioteques espanyoles i de tot el món
- Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques
- Directori de les biblioteques públiques de l'Estat
- Catàlegs de les biblioteques públiques
- Xarxa de biblioteques públiques
- Travesía. Portal a Internet. Panorama internacional de les biblioteques
- Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris i Biblioteques (IFLA)
- Xarxa de biblioteques del CSIC
- Consorci de les biblioteques universitàries de Catalunya
- REBIUN (Red de Bibliotecas Universitarias)

2) Internacionals

- Directory of European Libraries
- Unesco. Libraries Portal

2.3. Centres de documentació

- Centre de Documentació Europea
- Centre de Documentació del Llibre, la Lectura i les Lletres Espanyoles
- Centre d'Informació Documental d'Arxius (CIDA)

2.4. Universitats

Per tal de localitzar les diverses universitats podem consultar algun dels directors següents:

- Universitats espanyoles. EEES

- Directori d'universitats espanyoles
- Directori estudis de biblioteconomia i documentació

2.4.1. Estudis de Biblioteconomia i Documentació

- Facultat de Biblioteconomia i Documentació. Universitat de Barcelona
- Facultat de Comunicació i Documentació. Universitat de Granada
- Facultat de Filosofia i Lletres, Biblioteconomia i Documentació. Universitat de Lleó
- Facultat d'Humanitats i Documentació. Universitat Carlos III de Madrid
- Facultat de Ciències de la Documentació. Universitat de Múrcia
- Universitat Oberta de Catalunya
- Facultat de Ciències de la Documentació. Universitat Complutense de Madrid
- Facultat de Traducció i Documentació. Universitat de Salamanca
- Departament d'Història de la Ciència i la Documentació. Universitat de València
- Facultat de Ciències Humanes, Traducció i Documentació. Vic
- Departament de Biblioteconomia i Documentació. Universitat de Saragossa
- Facultat de Ciències de la Comunicació. Universidad Autónoma de Barcelona
- Universitat Politècnica de València. Llicenciatura de Documentació
- Facultat d'Humanitats. Departament de Biblioteconomia i Documentació. El Ferrol

2.5. Associacions professionals

Les associacions professionals en BiD són fonts institucionals molt preades, ja que duen a terme cursos de formació contínua variats i congressos o jornades professionals.

2.5.1. Associacions

1) Associacions nacionals

- Associació Andalus de Bibliotecaris (AAB)
- Associació Asturiana de Bibliotecaris, Arxivers, Documentalistes i Museòlegs (AABADOM)
- Associació d'Arxivers de Castella-Lleó (ACAL)
- Associació Espanyola de Documentació Digital (AEDOC)
- Associació Basca de Professionals d'Arxius, Biblioteques i Centres de Documentació (ALDEE)
- Associació Espanyola d'Arxivers, Bibliotecaris, Museòlegs i Documentalistes (ANABAD)

- Associació Professional d'Especialistes en Informació (APEI)
- Associació Valenciana d'Especialistes en Informació (AVEI)
- Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya
- Federació Espanyola de Societats d'Arxivística, Biblioteconomia, Documentació i Museística (FESABID)
- Fundació Sánchez Ruipérez
- Capítol espanyol (ISKO)
- Societat Espanyola de Documentació i Informació (SEDIC)

2) Associacions internacionals

- American Library Association (ALA)
- Association of Research Libraries (ARL)
- Association des Professionnels de l'Information et de la Documentation (ADBS)
- Association des Bibliothécaires de France (ABF)
- American Society for Information Science and Technology
- ASLIB. The Association for information for Management
- European Bureau of Library, Information and Documentation Associations (EBLIDA)
- Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris i Biblioteques (IFLA)
- LIBER
- Xarxa Europea de Documentació i Informació sobre l'Amèrica Llatina (REDIAL)

2.5.2. Congressos

Per a estar informats dels pròxims congressos, jornades, etc. en BiD podem consultar els directoris i pàgines web dels congressos professionals següents:

1) Directoris

- @bsysnet. Centre de serveis i recursos per a biblioteques i bibliotecaris.
- Agenda del COBDC
- EPI. Agenda El Profesional de la información
- International Calendar of Information Science Conferences (ICISC)
- International Conference on Electronic Publishing: Rethinking Electronic Publishing: Innovation in Communication Paradigms and Technologies (ELPUB)
- Federació Espanyola de Societats d'Arxivística, Biblioteconomia, Documentació i Museística (FESABID)
- LIBER-EBLIDA. Workshop on Digitisation of Library Material in Europe
- Federació Internacional de Associacions de Bibliotecaris i Biblioteques (IFLA)
- ISKO. Capítol espanyol

- Workshop Rebiun. Projectes digitals

2.5.3. Formació contínua

- Absysnet
- Associació Espanyola d'Arxivers, Bibliotecaris, Museòlegs i Documentalistes (ANABAD)
- Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya
- Institut Universitari Agustín Millares
- Societat Espanyola de Documentació i Informació (SEDIC)

3. Recursos col·laboratius en biblioteconomia i documentació

En aquest apartat dedicat als recursos col·laboratius trobarem programes, plataformes i recursos pròpiament dits on emmagatzemar dades. En alguns casos veurem fonts i, en paral·lel, el programa per a construir-les (els blogs, els wikis, les xarxes socials, els marcadors socials, etc.), i ens adonarem que no és necessari disposar d'un pressupost elevat per a treballar en un entorn 2.0, ja que la tecnologia actual és potent i molt amigable d'usar.

Lectura recomanada

Margaix-Arnal, D. (2008). *Informe APEI sobre web social*. Gijón: Asociación Profesional de Especialistas en Información. Informe APEI 1 - 2008. [Data de consulta: 30 de juny de 2009].

3.1. Llistes de correu

Ens podem subscriure a diverses llistes de correu. Moltes d'elles es troben allotjades a Rediris i altres a organismes internacionals com l'IFLA, o entitats com col·legis oficials.

Trobarem llistes d'informació general en BiD (FIDEL, INFODOC, IWETEL), especialitzada (BIB-MED, Animación a la lectura) o dirigida a col·lectius professionals concrets (Arxiforum, Bescolar).

1) Llistes d'informació o interès general

- **IWETEL.** IweTel és el principal fòrum electrònic sobre biblioteques i documentació que hi ha en castellà. Va ser posat en marxa el novembre de 1993 per iniciativa de l'equip de redacció de la revista *El profesional de la información* (abans IWE). Des de 1997 s'allotja als servidors de RedIRIS (Xarxa acadèmica i de recerca espanyola), IweTel es va convertir aviat en el principal mitjà electrònic de comunicació per als professionals del món de la informació i la documentació de parla hispana.
- **Fonts d'informació i documentació en línia (FIDEL).** Neix com a instrument de col·laboració i intercanvi d'informació entre investigadors i professionals de la informació. És administrat per José Antonio Merlo Vega, professor de l'Àrea de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Salamanca.
- **INFODOC.** Infodoc és la llista de distribució de la biblioteca de la Facultat de Traducció i Documentació de la Universitat de Salamanca. Aquesta llista treballa amb informació objectiva; no es tracta d'una llista de discussió, la seva vocació és purament la distribució de missatges amb informació professional del món de les biblioteques i la documentació, en general, l'objectiu de la qual és que els seus subscriptors disposin d'una informació actualitzada en el seu camp d'interès per mitjà del correu electrònic.

2) Llistes especialitzades en:

a) Arxivística

- **Arxiforum.** Impulsat i gestionat per l'Associació d'Arxivers de Catalunya, ARXIFORUM és el primer fòrum electrònic de l'Estat espanyol que tracta d'una manera exclusiva de la coordinació de recursos, informació i opinió sobre la teoria i pràctica arxivística.
- **Bolutad.** Servei ofert i gestionat per la Unitat de Tractament Arxivístic i Documentació (UTAD) del Centre de Ciències Humanes i Socials (CCHS) del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC). Ofereix una selecció diària de notícies sobre arxius i documentació apareguts en premsa tant a escala nacional com internacional. Selecció de cursos, congressos, seminaris, possibilitats de desenvolupament professional dut a terme per la Unitat de Tractament Arxivístic i Documentació (UTAD) del CSIC.

b) Biblioteques

- **Animación a la lectura.** Fòrum d'interès en l'àmbit de l'animació a la lectura i dinamització de la biblioteca, dirigit a professionals de l'àmbit de l'educació, cultura i biblioteques de l'Amèrica Llatina, destinat a la generació d'una comunitat de professionals interessats a compartir bones pràctiques en la difusió de la lectura i la biblioteca.
- **Bescolar.** BESCOLAR neix amb l'ànim de contribuir a la millora de les biblioteques escolars, a partir de la coordinació de les persones que treballen directament o indirectament en aquest àmbit.
- **Documat. Biblioteques universitàries i centres de matemàtiques**
- **Llista de correu IFLA.** Directori de totes les llistes de biblioteconomia de l'IFLA: sobre adquisicions i desenvolupament de col·leccions, catalogació, biblioteques infantils, classificació i indexació, etc.

c) Documentació en ciències de la salut

- **Bib-med.** Fòrum de comunicació entre bibliotecaris de matemàtiques d'universitats espanyoles i del CSIC, i professors, investigadors i usuaris de les biblioteques de matemàtiques.

d) Documentació audiovisual

- **Cinedoc.** Se situa en l'àmbit d'actuació del Servei de Documentació Multimedia –Multidoc–, de la Facultat de Ciències de la Informació de la Universitat Complutense de Madrid, com la primera llista de distribució electrònica sobre documentació cinematogràfica espanyola en l'era digital. El Ser-

vei es troba vinculat des de 1993 a l'Àrea de Tractament i Difusió de la Informació del Departament de Biblioteconomia i Documentació d'aquesta facultat.

e) Organització i representació del coneixement en sistemes d'informació

- **ISKO-ES.** ISKO-ES constitueix una llista de distribució sobre els temes relacionats amb la representació i organització del coneixement en sistemes d'informació i documentació. ISKO-ES és una llista d'àmbit internacional per a la comunitat de parlants en castellà interessats en el tema. La llista constitueix una iniciativa del Capítol espanyol de la Societat Internacional per a l'Organització del Coneixement (International Society for Knowledge Organization), una societat científica estesa per més de quaranta països.

3.2. Blogs

Els blogs tenen una utilització especial a les biblioteques bé com a forma de difusió dels serveis bibliotecaris, bé com a forma de participació i comunicació amb els usuaris.

Són moltes les biblioteques, encara que no totes, les que usen blogs per a comunicar-se amb els lectors. L'èxit es deu al fet que no hi ha intermediaris, ni impediments de tipus pressupostari o de seguretat i que qualsevol biblioteca pot tenir visibilitat a la Xarxa, i no tan sols les biblioteques grans. Els usos a què es destinen els blocs són per a transmetre:

- a) Notícies i novetats, activitats del centre amb la intenció de donar-se a conèixer a nous usuaris.
- b) Informació sobre un tema concret o sobre un tipus concret de document.

Exemples de blogs d'informació

La Biblioteca Universitària de Sabadell (UAB) ha creat dos blogs, BUS Empresarials i BUS Informàtica.

La biblioteca de la Universitat de Sevilla té blogs per a BiD, química, biologia, arquitectura, enginyeria, empresarials, ciències de la salut, politècnica, farmàcia, física, matemàtiques, etc.

- c) Tallers de formació per a usuaris.
- d) Dades sobre la col·lecció de referència en global.
- e) Promoció i clubs de lectura.

Exemples de promoció i clubs de lectura

Les biblioteques municipals d'Euskadi van crear una sèrie de blogs especialitzats per a promocionar la lectura. S'organitza per edats i per continguts (música i cinema), com Bateginik.

Així mateix, les biblioteques de la Corunya i el Campus de Colmenarejo de la Universitat Carlos III de Madrid per a promocionar la lectura entre la seva comunitat.

- f) Recomanacions de lectura, per edats, per gèneres, etc.
- g) Construir una comunitat al voltant de la biblioteca de la ciutat o barri. Solen oferir informació més enllà de la biblioteca, amb relació a la localitat.
- h) Com a eina de gestió interna.

3.2.1. Blogs d'interès per a bibliotecaris

Els blogs següents recullen entre tots el 70% dels enllaços:

- Bibliometría
- Bibliotecarios 2.0
- Catorze.com
- Deakialli DocuMental
- Documentació, biblioteconomia i informació
- El documentalista enredado
- Dos Punto Cero
- Métodos de busca
- No solo usabilidad
- Recuperació d'informació al Web
- Sedic Blog
- Servei d'alerta
- Universo Abierto
- Úsalo. Usabilidad para todos

3.3. Wikis

L'ús dels wikis en BiD és inferior que el dels blogs, però, tot i així, és un mitjà excel·lent perquè els documentalistes puguin elaborar continguts d'interès informatiu. Els wikis s'utilitzen:

- a) **Per a ús intern.** Excel·lent a intranets ja que cada autor aporta el seu text que, al seu torn, pot ser revisat pel grup. De vegades, és la base de la gestió del coneixement al centre.
- b) **Per a elaborar documents** que requereixen la participació d'altres documentalistes. La suma d'esforços permet aconseguir productes més complets. Per exemple:

Lectura recomanada

Dades extretes de l'obra següent:

Daniel Torres-Salinas; Álvaro Cabezas Clavijo; Emilio Delgado López-Cózar (2008). "Análisis métrico de los blogs españoles de Biblioteconomía y Documentación (2006-2007)". *El Profesional de la Información* (vol. 17, núm. 1, pàg. 38-48).

Wiki del Sedic

L'Associació Espanyola de Documentació i Informació, Sedic, ha elaborat un wiki obert a tot tipus de participacions.

- Elaboració de guies de recursos. Permeten reunir recursos de molts documentalistes i presentar-los comentats, amb anotacions d'ús, etc.
- Programes d'aprenentatge i manuals d'ús de programes o bases de dades. Acostumen a canviar ràpidament per la qual cosa els actuals pdf es veuen obsolets; en canvi, una estructura com el wiki permet fer els canvis al moment.
- Guies d'informació local. Guies de la ciutat, amb el patrimoni cultural de la biblioteca, i l'artístic, històric, gastronòmic, etc.

Wiki sobre Refworks

Wiki per a explicar el funcionament del gestor de referències bibliogràfiques Refworks.

3.4. Marcadors socials

Les biblioteques estan usant els marcadors socials per a difondre col·leccions de recursos web. Anteriorment, oferien la seva selecció de recursos web en pàgines web planes, en bases de dades o en el seu catàleg però ara redireccionen l'usuari cap a marcadors com Delicious, que permet crear llistes de recursos i actualitzar-les immediatament.

- Biblioteca Universitària de Sabadell (UAB)
- Biblioteca d'Humanitats de la Universitat de Sevilla
- Biblioteca de la UNED
- Centre Oceanogràfic de Vigo

3.5. Sindicació de continguts

En BiD l'ús d'RSS es troba bàsicament en:

a) Portals de revistes electròniques d'àmbit científic. Habitualment trobem un canal d'RSS per cada publicació del portal per a difondre les últimes novetats. Alguns exemples són:

- ScienceDirect
- EbscoHost
- Dialnet

b) Pàgines web de les biblioteques i repositoris, tant temàtics com institucionals.

- Bateginik

3.6. Compartir objectes digitals

Els objectes digitals que es comparteixen són fotografies i vídeos.

1) **Fotografies.** Les biblioteques i centres de documentació usen programes com Flickr per a:

a) Difondre imatges de les instal·lacions i equip professional en una actitud de foment i personalització del servei que ofereixen.

- **Biblioteca de Colmenarejo de la Universitat Carlos III de Madrid** que anteriorment hem vist en el blog 365diasdelibros.
- **Biblioteca del Forum Metropolitano de la Corunya**
- **Blog de la Biblioteca de Farmàcia de la Universitat de Barcelona**
- **IES Santiago Apóstol de Almendralejo**

b) Dur a terme projectes conjunts de recopilació i indexació de fotografies antigues o sobre un tema concret.

- **Projecte Commons** de diverses biblioteques amb fons de fotografies antigues.
- **Picture Australia.** Projecte per a construir murals amb les fotografies d'un territori liderat per la Biblioteca Nacional d'Austràlia i on es convida els ciutadans a compartir les seves fotografies sobre el país, la seva gent.
- **Grup Muskiz:** persones, llocs i esdeveniments.

2) Vídeos

Les utilitats de compartir vídeos en BiD són:

a) Publicitar el centre, les seves instal·lacions i activitats.

- **Biblioteca del CEJFE**
- **Biblioteca de Catalunya**
- **Wagga Library**
- **Topeka & Shawnee County Public Library**
- **Biblioteca de l'IES As Mariñas de Betanzos**

b) Reproduir en imatges un programa d'aprenentatge o manual sobre algun servei del centre o programa.

- **Com construir un blog**
 - Com utilitzar el servei de préstec interbibliotecari

Per a consultar el vídeos de Youtube sobre BiD fa falta teclejar en la consulta: biblioteca/bibliotecaris o *library/librarian*. Es recuperen vídeos còmics (Mr. Bean, monstre de les galetes de Barri Sésamo, etc.), comercials, vídeos promocionals i històries ambientades en una unitat d'informació.

També hi ha iniciatives com la del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya de crear un canal bibliotecari, amb tot tipus de vídeos oficials (programes de televisió, fragments de pel·lícules, campanyes de foment de la lectura, etc.).

- **CanalBib**

3.7. Xarxes socials

Les biblioteques i centres de documentació són en xarxes socials com Facebook, Myspace i Tuenti per a comunicar-se i mantenir el contacte amb els usuaris que utilitzen aquestes xarxes. Persegueixen donar més visibilitat i integració del seu centre a la comunitat, en un entorn marcadament de lleure i relacions socials. En alguns casos utilitzen aquest mitjà per a alfabetitzar els usuaris en el maneig de la seva privacitat.

El més habitual és que la biblioteca es presenti amb un únic perfil, però en podria crear diversos si ho volgués, per exemple un per cada secció o per bibliotecari.

A Facebook hi ha pàgines visibles i accessibles per a tots els usuaris i perfils que només són accessibles a usuaris registrats i que tinguin algun tipus de vinculació:

- **Universitat de Sevilla al Facebook**
- **Universitat de Barcelona**

3.8. Promoció de notícies

- **DocuMenea.** A diferència de Digg i Menéame, que tracten de tots els temes, la web DocuMenea està especialitzada en notícies de biblioteconomia, documentació, arxivística, periodisme, informàtica i tecnologies de la informació. El va posar en marxa un grup de professionals espanyols de l'entorn de la revista EPI, els quals rastregen sistemàticament un centenar de fonts (diaris, revistes, blogs, butlletins, webs d'organismes...), per la qual cosa és una font molt exhaustiva de tot el que succeeix.
- **Librarian And Information Science News (LISNews).** LISNews és un blog col·laboratiu dedicat a esdeveniments d'actualitat i notícies del món de la biblioteconomia i la documentació. Un equip internacional de bloggers recorre la World Wide Web per a trobar històries interessants. Recull

Privacitat

Didac Margaix, en el seu *Informe APEI sobre web social 2008*, posa com a exemple una persona acabada de llicenciar que busca feina i l'empresa contractant usa els seus perfils per a avaluar-la segons actuï a la xarxa social.

enllaços a notícies i a llocs web, juntament amb l'original de l'escriptura, entrevistes i comentaris. LISNews s'actualitza amb freqüència, en general set dies a la setmana.

3.9. Treball en grup

- **ThinkEPI (Estrategia y Prospectiva de la Información).** L'equip d'experts espanyol Grup ThinkEPI (Estrategia y Prospectiva de la Información) es va crear el maig de 2005 amb la intenció d'ajudar a dinamitzar la professió de la biblioteconomia i la documentació; contribuir a la formació permanent i al reciclatge sobre temes actuals; difondre coneixements seleccionats per experts per la seva importància, i fomentar el desenvolupament de diàlegs oberts i participatius que generin noves idees. És compost per un nombre fluctuant entorn de 45 especialistes, molts dels quals són col·laboradors de la revista *El Profesional de la Información* (EPI) o pertanyen al seu comitè científic. ThinkEPI és original en la seva forma de treball: els informes individuals dels membres del grup es van enviant quinzenalment per la llista electrònica IweTel, i després es penjen al web juntament amb les discussions generades. Finalment, es publiquen a l'*Anuario ThinkEPI* (el 2009 se n'ha publicat la tercera edició).

Activitats

- Busqueu a DOAJ el nombre de revistes en accés obert sobre biblioteconomia i documentació. Descriviu el procés que seguïu.
- Localitzeu una revista internacional sobre biblioteconomia i documentació que tingui el factor d'impacte més alt. Feu la mateixa operació per a una revista nacional.
- Localitzeu i comenteu dos recollidors institucionals espanyols.
- Localitzeu al Directori EXIT dades sobre professionals especialitzats en arxius d'empresa.
- Com podeu localitzar els pròxims congressos o jornades en BiD?
- Localitzeu i compareu els diversos programes d'aprenentatge que hi ha sobre el programa RefWorks.
- Consulteu l'oferta de cursos de formació per a professionals. N'hi ha algun del vostre interès que es pugui fer en línia?
- Subscriviu-vos a IWETEL i comenteu-ne dues notícies professionals.

Bibliografia

- Alonso Arévalo, J.** (2006). La Biblioteca digital [document en línia]. <http://eprints.rclis.org/archive/00007730/01/BD.pdf>
- Estivill, A.; Abadal, E.** (2000). "Acceso a los recursos web gratuitos desde las bibliotecas". *El Profesional de la información* (vol. 9, núm. 11, pàg. 4-20).
- Giménez Toledo, E.** (2001). "Revistas electrónicas". A: Á. Maldonado Martínez (coord.). *La Información especializada en Internet* (pàg. 67-84). Madrid: CSIC, CINDOC.
- Giménez Toledo, E.; Rodríguez Yunta, L.; Román Román, A.** (2000). "Un programa para mejorar la calidad de las revistas científicas: aplicación a las revistas españolas de biblioteconomía, documentación y archivística". A: *VII Jornadas Españolas de Documentación (FESABID)* (pàg. 331-341). Bilbao: Universidad del País Vasco.
- Margaix-Arnal, D.** (2008). *Informe APEI sobre web social*. Gijón: Asociación Profesional de Especialistas en Información. Informe APEI 1 - 2008. [Data de consulta: 30/06/2009].
- Merlo Vega, J. A.** (2007). "Las tecnologías de la participación en las bibliotecas". *Educación y Biblioteca* (núm. 161, pàg. 63-68).
- Ontalba y Ruipérez, J. A.** (2001). "Revistas electrónicas de documentación españolas e iberoamericanas". *BiD* (6).
- Ortol i Espinet, E.** (2001). "Gestión de acceso a revistas electrónicas". *El Profesional de la Información* (vol. 10, núm. 1-2, pàg. 31-37).
- Sorli Rojo, Á.; Merlo Vega, J. A.** (1998). "Publicaciones electrónicas españolas sobre Archivística, Biblioteconomía y Documentación". *Revista Española de Documentación Científica* (vol. 21, núm. 4, pàg. 451-462).
- Rodríguez López, J.** (2005). "Ciencia y comunicación científica: edición digital y otros fundamentos del libre acceso al conocimiento". *El Profesional de la Información* (vol. 4, núm. 14, pàg. 246-254).
- Suber, P.** (2000). "Una introducción al acceso abierto". A: Dominique Babini; Jorge Clacso Fraga. *Consejo Latinoamericano de Ciencias Sociales* (pàg. 15-33). Ciudad de Buenos Aires, Argentina.